

222 THÁNG SƯ NGÀY 10
Năm mậu thìn tháng 11 ngày 30
Xuất bản hàng tháng, tháng 10, tháng 11
Mua bán tại cửa hàng
Bản - Quốc, Thủ - Quốc và
Số 108 Lê Mao
Đường Léonardière, số 72
Giá 1000 đồng

ĐUỐC NHÀ NAM

Ông Albert Thomas sắp đến Saigon

Chánh-phủ thông tin rằng chiều chủ nhật 13 Janvier, Ông Albert Thomas sẽ đáp xe lửa riêng đến Saigon.

ÔNG ALBERT THOMAS

là người thế nào?

(Tiếp theo)

Ông ham quan-uy thời hàn, mà muôn làm công ích ở ngoài vùng nghị-viện chế-độ.

Không phải vì ông nghịch cải châ dà áy, nhưng vì nhiều việc mà ám trong đường chính-mị làm cho ông chán ngán.

Vậy thì số nguyên của ông làm sao?

Cao vọng của ông là hiến thân cho việc công ích, làm trung-sư cho kinh tế, bình vựa dân lao động.

Từ thuở nhỏ, chuyên môn về việc lao động và chủ ý về cuộc « Công-laon-don lao-dong », Ông Thomas nói chung là người làm việc bằng sức lực.

Ông lòn là, là ở với bạn dân lao động, nêu đã thấu đáo cái tinh cảnh khứu dồn của họ. Trong lòng ông này có một mối to sâu rót leon.

Ngoài chí sựu nghị dán tinh cảnh lao động, làm phương-khoa

Ông Clémenceau ghen ông Thomas rồi hòn lây dảng xã-hội, nên ông giút tinh hào-hiệp với đảng xã-hội nữa.

Cho hay ông Clémenceau lúc ấy cũng hâm ông Thomas làm! Bởi vậy mới có bài diễn văn tại thành Lyon, ông Clémenceau nói偈 công chúng rằng Ông Thomas từ xung là người huân dạo của dân đoàn, chó có quyền ai nay cho đâu?

Ông Thomas không lè bô qua câu nói ấy, bèn cùi dịch với ông Maujan, là thán-sí-tinh Champigny là not nhau rùa của ông Thomas. Ông Maujan lại là phó hiệp biện bộ nội vụ của bà nội cáo Clémenceau nữa.

Ông Thomas dem việc cải nhau này ra nói giữa công chúng tại nhà diễn đàn « Grandorleans ». Bùa diễn thuyết ấy rất kịch liệt, mà cũng nhô dẹp áy ông Thomas mới được công chúng hoan nghênh, và thịnh quyết ông ra tranh cử chức Thán-sí với ông Maujan; Năm 1909 bị thiêu thảm. Qua năm 1910 đắc cử thán-sí Champigny, ông Thomas bước chor vào hq-nghị-viện lần đầu, trong lòng không có chút chí vui.

Chẳng qua là vì chủ nghĩa mà phải tranh cử với Ông Maujan chứ vào địa vị Thán-sí không phải là lè bô cho lao động được.

Nhưng mà đã lòi lãnh cái trách nhiệm đại-biêp, phải làm cho tròn phen sự. Vả lại ông Jaurès lúc ấy làm dâu bạn thân sì thanh niên, ông không cho các bạn thân sì nhô & không giờ nào, ông bày bùi y kiến cho bạn thân sì theo ông làm việc ích lợi.

Bàu nhom hội khai-mạc, ông Jaurès định cho ông Thomas lên diễn đàn mà tuyên bố cải-chương trình hành động của đảng xã-hội và đọc bài quyết định của đảng sê thi hành theo tôn chí.

Được sung vào ban ủy viên công chính, Ông Thomas cát vấn chánh-phủ và việc người làm công ích và không thông thoả, ai muôn hỏi ý kiến về kiện cáo, lập bội, mổ ruộng mẩy, lập nhà buôn bán để công nghệ cao làm đúng làm ra v.v. đến hỏi thì ông chỉ giáo cho. Ông chuyên môn về khoa này làm, nên chỉ lời bầy hiểu của ông được dân lao động hoan nghênh càng ngày họ càng kính phục ông, và nhô khi lui tới chuyện trò, họ do biết tam lý của ông sang trọng trang chính, hết lòng với đồng bào.

Đã nói rằng ông làm công ích không làm việc chính trị, có sao nhô ông lại dìu vào chính trị để làm việc công ích?

Nguyên do cũng bởi tại một trấn nhỏ gần tu-tuồng và chủ nghĩa với ông cựu Thủ-tuồng Clémenceau.

Ta có thể nói sớm rằng Ông Clémenceau làm cho ông Thomas phải làm minh-dị vào trường chính trị, làm được việc hồn sả. Ấy cũng vì thời thế ép buộc vậy.

LÊ-TRUNG-NGHIA

(Còn sau)

DÔNG-DƯƠNG THỜI-SƯ

SAIGON
Hiệp dân nghèo chidam mây
chú 01

Bữa 25 Décembre 1928, tôi đi vò vuôn thủ chơi, xài thấy gần chuồng voi có hai người lao-dong Annam quản dấp gối áo mồng tròn đùi xem cách vật như mọi người khác. Ông nhất có người cai giàn vanda (garden du jardin) dồn hỏi: « Giày thuê thán của chúng bây đâu ? » Hai người ấy đưa giày ra, Chủ kia coi rồi bêu di và bồi số thứ. Hồi vi tội gì mà bêu và bồi. Chủ cai nói: « Tại bây di trên cỏ. » — Nào ? Chúng tôi có dề chọn lén bò cũ hói nào ?

(mà thật, tự con mồi tôi thấy hai người ấy đi ở dưới đường với tôi.)

Chú cai nói: 4 cái không chịu. Muỗi nói dì cát lại đang đóng 8 cái. Tôi xong thời vào ngõ một người dân tay.

Đó giả nghĩ xem sao người minh

và đó có 2 người lính đi lại bieu hát cờ chúng nó vào bureau cho nó chịu phạt cho trắng con mắt ra. Có chủ lính nói: Hai đứa báy dài quá, 4 cái không muộn, muoda 8 cái. Hai người nói: Chúng tôi không làm trái phép mà các thày bắt phạt chúng tôi thật là oan, chúng tôi không chịu phạt là vì can.

— Nếu báy không chịu thì di vào bót.

— Thà là di vào bót đóng bao phạt 8 cái. Chúng tôi không chịu đóng mất 4 cái mỗi đứa ở ngoài đường như vậy.

Rồi lính dom và bót.

Đó đàng dẵng mây sinh lính cùi lèp di lèp lại câu & ngoái này không chịu 4 cái đùi và bót mất 8 cái.

Khi vò lót bót có một người lính khác mà vò, còn ở ngoài thì náo là xe máy chung xe kéo đùa, kéc có một người lính cảnh sát... ký già không biết tên, day biết mặt mà già không biết tên, a di chò khắc có 1 anh xa phu đang cầm gọng lùi (vì ở đàng sau có 1 cái xe máy và vài xe kέo). Chủ lính kia thấy vậy hối anh xa phu rằng, ta biết di cón ở đùa hǎ..... Miệng thì nói tay thì mói say giày ướt (coincure), mà đánh sáu, bảy cái trên lưng anh xa phu.

anh xa phu nói rằng tôi nghiệp tòi

để thông thẳng tôi di... rồi bị luon

và sợi giàn mây nữa, ký già mới

bết tòi cang xià thấy thò giàn

tôi nghiệp người cũng là người dâu

thò nào chung là Annam với nhau

nhưng anh lính cứ đánh lấy em,

kéo 1 anh sán đá (soldat) tòi nói

i tiếng (asses). Thời-ting ngưng

tay mà bò di rồi trả lại nói chuyện

với anh tay đến kia nữa... Anh em

một nhà không biết thương nhau.

không xít tinh cảnh, còn cái tinh

muốn bôp nèn, ăn hiếp con nhà

ngheo, thậm chí một hai chủ lính

gác vườn báu thủ cũng lấy hơi da

trắng mà hóng hóng người minh, hay

an xiên nói mảo cốt kiểm st quan tên

bó vào túi sau thấy không xong lại

gác than vào lò, có được sch gi

chẳng? Lèp công chẳng?

Người một giáng một nồi, nên

thương yêu nhau, kéo người dùng

hở thò thò mà hiếp minh.

Anh em một nhà bót miết

đđ nhau

Đêm 22 tháng 12 Décembre kỵ

giá di sau chợ Saigon hót 6 giờ

rười tối, thấy nhiều người đang

đứng trước nhà hàng Quản Hấp,

bán vào xem, thì té ra 1 anh za phu

say và nhô người dem lên xe kéo

khác mà vò, còn ở ngoài thì náo là

xe máy chung xe kéo đùa, kέc có một

người lính cảnh sát... ký già không

bết tên, day biết mặt mà già không

biết tên, a di chò khắc có 1 anh xa

phu đang cầm gọng lùi (vì ở đàng

sau có 1 cái xe máy và vài xe kέo).

Chú lính kia thấy vậy hối anh

xa phu rằng, ta biết di cón ở đùa

hǎ..... Miệng thì nói tay thì mói

say giày ướt (coincure), mà đánh

sáu, bảy cái trên lưng anh xa phu.

anh xa phu nói rằng tôi nghiệp tòi

để thông thẳng tôi di... rồi bị luon

và sợi giàn mây nữa, ký già mới

bết tòi cang xià thấy thò giàn

tôi nghiệp người cũng là người dâu

thò nào chung là Annam với nhau

nhưng anh lính cứ đánh lấy em,

kéo 1 anh sán đá (soldat) tòi nói

i tiếng (asses). Thời-ting ngưng

tay mà bò di rồi trả lại nói chuyện

với anh tay đến kia nữa... Anh em

một nhà không biết thương nhau.

MYTHO

Lê Tân hòn

Bưa 30 và 31 Décembre 1928 Ông

Nguyễn-ngo-Quán, chánh vong Hè-

Thinh (Mytho) có làm lễ cưới vợ cho

lính lang là cậu Nguyễn-ngo-Đức.

Cô dâu mỹ hiếu là Trần-thị Hiếu ái

nữ của Ông Trần-hữu-Ký ngồi vi-

ệc, mà rót rót chung cuộc rồi y

kiến cung không hiệp, nên Ông

Nguyễn-phan-Long cùi giữ y kiến

mà thi thoả lương tâm ông trong

cuộc tuyển cử ấy.

Việc qua rồi, y kiến ai này giữ,

thò không ai vì việc ấy mà phân

trách lẫn nhau. Ông Long cũng vây

mà tôi cũng vậy, cùi giữ một lòng

thân thiết mà đối đãi cùng nhau,

chó không vì một việc y kiến bá

đông nhô mạn mà quên tình bằng

hứa đồng tâm đồng chí khẩn khít

honor mươi mẩy năm trời, cung quân

rằng chúng ta có một phản sự rất

nhỏ đối đãi với quốc dân, phải

chung chí chung sức nhau mà làm

một điều hòa toàn.

Ông Diệp-van-Ký nghĩ rằng ông

Long cũng tôi y kiến bá đồng trong

cuộc tuyển cử xi-tay, ái là Ông Long

phiên tối. Thời không phải vậy đâu.

Trong đám mìn mọi người cũng

vậy mà đám một hai trăm người cũng

chung hồn mây năm trời, cung quân

lòng chí khẩn khít

nhưng người biết rõ bón phần làm công

đàn trong nước chẳng hồn nào

vì sự y kiến bá đồng trong một hai

việc, cùng năm ba việc, mà quân

chi-lot chung của quốc-dân, rồi

cái li nhau không bá lồng chung

lo làm phản sự cho điều cung.

Xin công chúng đồng nghe theo

những lời báy bá trong « Thần-Chung »

như vậy, mà tưởng là hồn rằng có sự

phản-ván trong mây, ông bạn tôi

trong nghị-viện quán-hội.

Thật ông Nguyễn-phan-Long

GIÁ TIỀN MUA BÁO :	
Một năm.....	8 \$ 00
Sáu tháng.....	5 . 00
Ba tháng.....	3 . 00
Mỗi số.....	0 . 05
Mua báo, rao báo và bài lai cáo xin gởi cho ông :	
DƯƠNG-VĂN-GIÁO, Tổng lý D. N. N. 72, Lagrandière, SAIGON	

ĐƯỢC NHÀ NAM

lòng nhiệt thành dù chung lo ích
nước lợi dân, tôi dân may đe, chó
không hề dõi lòng dõi đe.

Tôi xin nói sơ qua việc tuyển-cử
xã-tỵ Saigon cho công chúng rõ
để khỏi lầm tưởng rằng tôi có ý
chỉ riêng trong việc ấy.

Ngày 18 Décembre, lão chung
giờ ban mai, khi ông Bùi-quang-
Chiểu đương sấp đặt giấy tờ đứng
nhường sang Âu-dô, chúng tôi
nằm ba anh em đương ở tại hội
quán của nghị-viện quân-hạt, nghe
ông Hồi-dông Nương nói rằng ông
Nguyễn-phân-Long bàn tính xin
mấy ông bạn ông trong nghị-viện
thanh-phố Saigon cùi ông Billès lên
lâm xã-tỵ.

Ông Bùi-quang-Chieu cùng mấy
ông bạn chung tôi nghe vậy liền bắn
với nhau về việc ấy. Tuy mấy ông
Bạn tôi cũng tôi không có quyền chí
mà dự vào cuộc tuyển-sử ấy, song
có một điều là vì việc chung của
quốc dân nên mới tưởng phải làm
dụng quyền công dân mà bàn đến.

Khi mấy ông bạn tôi bàn xong
rồi, mới định xin tôi thay mặt đến ra
mặt ông Nguyễn-phân-Long mà ý
kiến chung của mấy ông bạn tôi, và
xin ông Long xé lại cho ký rồi số
nhất định. Tôi mie việc cần nêu ra
mặt ông Long liền bấy giờ không
đặng, tôi mới cậy ông Nương đi trước
mặt ông Long mà bấy giờ ý
kiến của mấy ông bạn tôi cho ông
Long rõ. Tôi cũng có việc ít hàng
cho ông Long mà tôi việc ấy.

Tôi có dám thăm ông Hồi-dông Ván,
còn phần ông Nương đi từ sự ấy với
ông Ninh, ông Hiệp.

Chiều lại tối chúng ba giờ tôi
rảnh việc, ed đến thăm ông Long
mà bàn luận cùng ông cho rõ ràng
về sự ấy. Tôi có nhắc cho ông Long
nhỏ cáo cù-chí và hanh-sự của
ông Billès đối với dân Annam từ Bảo
chi Nam, và như là sự ông Billès
đang lén xưởng lập hội bảo chín
quyền lợi cho dân Langsa (Ligue
des défenses des intérêts français
en ce pays), trong lúc ông Bùi-
quang-Chieu đã Phap vè, và lúc tảng
ông Phan-chau-Trinh.

Lại nói Billès là người bạn chí
thân của ông De Lachevrotière, ông
Cognacq, ông Detaste, ông Darles
vân vân, là người không có lòng
thuong dân bón quốc chúa nào hết.

Tôi tổ các việc cho ông Long rõ,
rồi kín ông Long xé ký lại, đặng
nhất định với mấy ông bạn ông trong
Hội-dông thành-phố để chọn người
mà cử, cho khỏi có sự hại và sau cho
quốc dân.

Trong lúc tôi bàn luận cùng ông
Long thì không có khi nào mà tôi
xin quyết ông phải cứ ngài nào.

Tôi là người biết kính trọng tư
tưởng của cá nhân, chẳng hề khi
nào mà giám đem tư tưởng và ý
kiến của tôi mà ép buộc người khác
phải tùy theo. Cố là đâu tôi lại vò
vò với mấy bạn chí thân của tôi là
ông Nguyễn-phân-Long mà dám
buộc ông do theo ý kiến của mấy
ông bạn tôi mà thi thoả.

Sau kín ông Billès xác cù, mấy
ông bạn tôi cù bùn với việc hội-dông
xin thôi, rồi ông Nương với một
ông bạn của tôi và tôi có đến nhà
ông Ván mà bàn về việc xin thôi.
Ông Ván đồng ý kiến nên có ký
tên là đơn xin thôi.

Việc thế này vậy. Từ ấy đến sau
tôi không ra mắt ông Hội-dông
thanh-phố nào khác, mấy ông bạn
tôi giao cho ông Nương bàn tính với
mấy ông kia, chó tôi không giao
ông nào nữa hết.

Cách vài ngày sau tôi có ra mắt
ông Nguyễn-phân-Long, thì ông có
trách tôi sao có xii máy ông Hồi-
dông thành-phố Annam xin thôi, để
cho Chánh-Phủ đúng quyền của
Hội-dông thành-phố. Tôi miết một
phản đối của quân-hạt.

Vậy xin công chúng đừng nghe
những lời sai sỉa, trong báo
Thần-Chung, mà tưởng lầm rằng
có sự phản vấn trong mấy ông bạn
tôi trong bùn nghị-viện quân-hạt.

CHUYỆN SAIGON

Hai ông Bùi-quang-Chieu và Dương-văn-Giáo đi đâu?

Gần đây, xem các báo Tây Nam,
thấy nhiều bạn đóng nghiệp hối cầu
cũ, thiệt là có ý muốn để đứng
xem mà họ cách viết báo ở Saigon.
Họ chui khòi tìm kiếm và suy nghĩ,
nhưng họ lầm rồi viết bài đăng báo,
cách nào để già hoan nghênh hơn?

Bì Tân-gia-ba làm chi? Có lẽ là
rước quan Toàn quyền mới. Rước
đúng làm gì? Có lẽ là đứng xem đều
nó đều kia, không biết chúng xin tha
máy viên họe sành dương bị giám
trong khán lớn.

Quan Toàn quyền mới đã đến
Saigon mà hat-ông Bùi và Dương
chưa thấy và. Còn ở bên ấy (là bên
Tân-gia-ba hay Án-dô chỉ đó) làm gì?
Có lẽ là chức rước thêm ông Albert
Thomas. Ngay ông Albert Thomas ở
bên Nhứt bốn và dương sửa soạn qua
bên Tàu, cho nên cái lễ đón Ông tại
Singapore cũng có hơi khó mà thành
một lễ đón trên mặt biển nào,

qua Tàu-gia-ba bùa nào v.v.
Các bạn đóng nghiệp muốn nghe
chúng tôi nói hai ông ấy đi đâu, xin
cho chúng tôi biết xem hối cầu
cách nào để già hoan nghênh hay là
chỗ nào để già hoan nghênh. Ta
nhớ rằng ông Bùi với ông Dương nếu
có đủ giấy thông hành thì có quyền
tự do muôn di đâu tùy ý, mà trong
đám hỏi hai ông đi đâu đó thì có
người muốn biết dạng bắt trùm bắt

mือ nào?

Ông Bùi vốn là chủ nhiệm báo Tri-
bune Indochinoise, còn ông Dương
vốn là tổng lý báo Được Nhà Nam,
có lẽ hỏi hai tờ báo này thì rõ. Từ

chó không ai dám ép máy ông.

Ông Nguyễn-phân-Long cùng tôi
bàn luận một giấy lâu, ai giữ ý kiến
này, thiệt vẫn bắt đòn. Nhưng việc
ý không cung phán dứt tình bằng
búi, lão tôi ra về anh em, cung vui
về như trước. Tôi chẳng hề, có lúc
não mà giám xin ông Long xin thôi,
mà chẳng hề khi nào có đòn đòn
xin thôi đánh máy rồi mà xin ông
Long ký tên.

Vì vậy khi tôi đọc bài « Tuyên-ounce
xã-tỵ » trong báo « Thần-Chung »,
tôi liền đến viếng ông Long,
đưa bài ấy cho ông coi.

Ông đọc hết bài rõ, ông cười, và
nói rằng ông lấy làm lạ không biết
sao ông Diệp-vân-Ký thuật lật
chiều lời ông không có nói ra lù
núi hết.

Ông nói với tôi ông không có nói
tôi với ông Ký lâu nùi hết,
lại chẳng hề có nói : « Cố người
tay trong » và nói : « từ mấy tháng
nay ông Bùi đã làm nhiều chuyện
bất bình bát, công cuộc ở Hội-
đông quân-hạt đều do một tay ông
ta chỉ huy. Mà mỗi việc ông Bùi-
quang-Chieu mới nghe theo, làm
quý mèo. Chẳng phải một mình
tôi chán ngán, ông Thành, ông
Đôn cũng ngã lòng. »

Tôi xin mấy ông bạn tôi trong
nghị-viện Quân-hạt chung coi có
khi nào làm việc chí mà tự
quyết tôi làm một mình chẳng?
Mỗi việc tôi làm, tôi đều bàn trước
cùng hết thầy máy ông bạn tôi.
Hết phần đóng đinh thế nào thì tôi
theo thế ấy.

Ông Thành, ông Đôn còn đó, ed ai
phản tôi việc chí đâu?

Mỗi kỳ hội nghị-viện quân-hạt,
thì ông Thành ông Long cùng tôi,
đều lính vào hội phái viên phòng
định thất xuất, thi ba anh em tôi
đều một lòng chung le xít nghiêm
lâm phạm sự hối lồng, chẳng hề
có trái ý nhau.

Vậy xin công chúng đừng nghe
những lời sai sỉa, trong báo
Thần-Chung, mà tưởng lầm rằng
có sự phản vấn trong mấy ông bạn
tôi trong bùn nghị-viện quân-hạt.

LÊ QUANG-LIEM dit BÂY.

NHỰT-KÝ

Trong người lại ngâm
đèn ta

Hôm thứ bảy vừa rồi, chuông đã belling
hàng ngà và tây, kỷ giờ và ông 144-Nam
con ngựa bắn buôn và vụ học sinh nứa nhà
nhà bị công ở trong khán lớn.

Thoát thoát ông Lê-quang-Lợi thơ ấy

Dưới Nhà Nam tôi nói với chúng tôi rằng :

« Có mấy người họe sành Tàu trước có
quen tôi ở bên Thượng-hàn, họe đe, tất
học Áu-châu, tên đường và tên bón bão,

tất đe ứng trường chơi nói chuyện. »

Chung tôi liên theo ông Lê-quang,

thấy hai người họe sành và bón bão,
tên họe sành, tên bón bão, tên bón bão,

nhưng họe sành, tên bón bão,

